

ПОДІЇ

СТИПЕНДІЇ У ПОЛЬЩІ:

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ

У наш час зростає значення якісної освіти, необхідної для побудови успішної кар'єри. У ході навчання молодь здобуває знання не тільки в рідній альма-матер, але і в закордонних вищих навчальних закладах (ВНЗ) за рахунок програм академічної мобільності. Такий досвід у подальшому може надати «бонуси» при працевлаштуванні. Крім того, для випускників вищих шкіл і тих, хто бажає продовжити освіту й отримати новий диплом за кордоном або пройти стажування та підвищити свою кваліфікацію, доступні чимало варіантів. І саме для українців у Польщі створено чи не найкращі умови для такого розвитку.

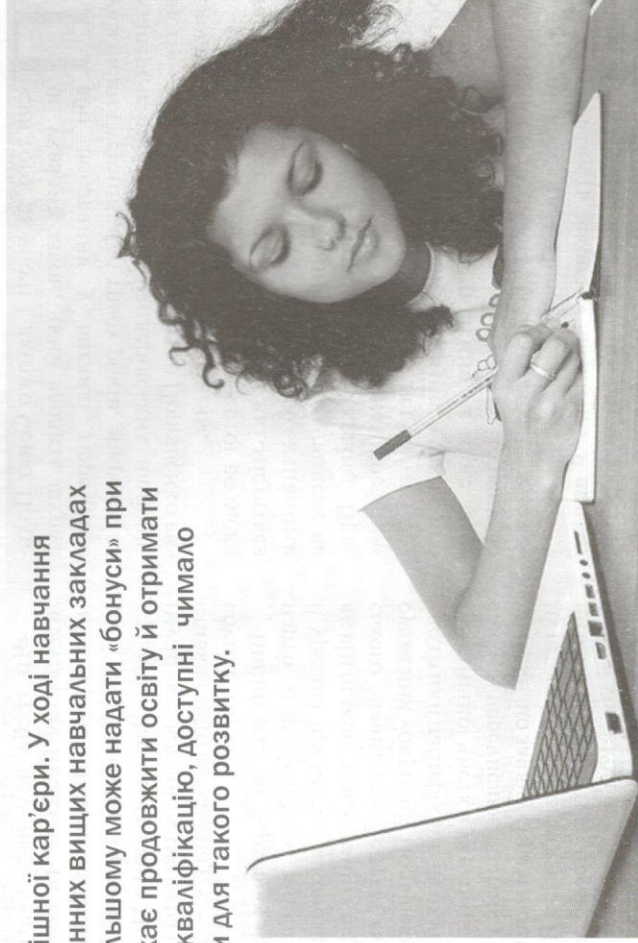
Чому Польща, і якими можливостями можуть скористатися українці. Насамперед слід сказати, що в Польщі вже близько 20 років діють стипендіальні програми, розраховані на вихідців з колишнього СРСР, а останнім часом з'явилися пропозиції виключно для українців. На сайті тижневика в електронній версії статті «Стипендії в Польщі для українців» ми коротко пишемо про цю програму і даємо посилання на їхні сторінки в Інтернеті.

Порівнюючи з українськими студентами (яких за даними аналітичного центру CEDOS на попередній навчальний рік більше як 30 тис. навчалось у Польщі), стипендіатів різноманітних програм та стажування значно менше. Проте і призначення цих програм зовсім не носить виключно освітнього характеру. Тут скоріше йдеться про культурно-освітню місію, підвищення рівня кваліфікації і знань, необхідних для впровадження змін у власній країні, а навіть проведення демократичних реформ. Ще

грамі (електронна адреса вказана на інтернет-сторінці) й запитати.

Цільова аудиторія програм та стажувань теж досить широка. Це люди з вищою освітою. За спеціальністю чи сферою діяльності якихось особливих вимог немає. І представники природничих спеціальностей, і гуманітарії можуть подавати заявки на стипендії та стажування. Однак перед відправленням документів і проекту (оскільки більшість програм ставить одним з важливих пунктів — наявність **проекту**, дослідницького або пов'язаного з професійною діяльністю), уважно вивчіть на сайті програми інформацію та зверніть увагу на пріоритети, тобто ті сфери чи спеціальності, кандидатам від яких надають перевагу.

І ще один важливий момент: **кількість** заявників. Більшістю програм передбачено подачу заявок від окремої особи (індивідуальні стипендії), але є можливості, — найчастіше включають регіональну співпрацю або ж розраховані на громадський сектор, — коли за-

▲ Успішну кар'єру можна починати студентом і за кордоном. Фото: Flickr

ВНЗ Польщі в галузі права, політичних наук або новітньої історії. Стипендію і грант призначають особам із закінченою вищою освітою, які мають ступінь кандидата наук (або значний науковий доробок) і займають активну громадянську позицію, відстоюючи принципи демократії, правової держави та прав людини. Перевага надається кандидатам віком до 40 років. Розмір стипендії і гранту становить близько 3 тис. злотих на місяць. Кінцевий термін подачі до-

вань у державних або приватних установах та організаціях. Вікові обмеження для кандидатів становлять 35 років.

Літні і зимові східні школи від Східної Європи Варшавського університету можуть стати цікавим відкриттям для тих, хто шукає можливості нетривалого стажування. Зимова школа розрахована на студентів останнього року навчання (магістерські студії), вік — до 25 років. Участь можуть брати

змін у власній країні, а навіть про-
ведення демократичних реформ. Ще
одним важливим «ефектом» програм
і стажувань є устанавлення співпраці
(головним чином між українською та
польською сторонами) з можливістю
її подальшого розвитку в науковій,
професійній, культурній, мистець-
кій сферах і т.д., а також запозичення
польського досвіду реформ, змін, но-
вовведень для їх втілення, вже вихо-
дзячи з українських реалій. І саме по-
вернення в Україну після закінчення
програми виступає важливою умовою
для її учасників. Хоча і тут, як то ка-
жуть, можливі варіанти.

Отже, про які програми йдеться. За
видом фінансування, головним чином,
це **урядові та міжнародні**. Зосередимось
на найбільш популярних.

Програми розрізняють за **триваліс-**
тю: від декількох тижнів до року. Ста-
жування в рамках літніх або зимових
шкіл найчастіше триває від тижня до
місяця. Це є найбільш оптимальний ва-
ріант для людей, що не можуть надовго
покинути працю, і розраховані на до-
сить інтенсивний курс лекцій, семіна-
рів, практичних занять та насиченої
культурної програми.

Тривалість інших стипендій може
варіюватися від місяця до року. Якщо
програма розрахована на місяць, то,
звичайно, передбачається, що стипен-
діат буде працювати виключно над сво-
їм проєктом (науковим, професійним
тощо). Якщо від 6 місяців і до року, то
є можливість залучення до освітнього
процесу (стипендіат зобов'язується від-
відувати заняття в університеті, 5–7 об-
раних дисциплін).

Для учасників більшості програм є
вікові обмеження до 35–40 років, які
найчастіше зазначені на їх сайтах. Од-
нак іноді можна побачити інформацію,
що стипендія розрахована на молодих
дослідників чи професіоналів без
уточнення віку. У такому разі потріб-
но звернутися до координатора про-

регіональну співпрацю або ж розрохо-
вані на громадський сектор, – коли за-
явником може виступати організація
або група людей, що представляють
низку установ, навіть, у різних країнах.

У даній статті мова піде **виключно**
про індивідуальні стипендії. Та почне-
мо з найбільш популярних серед укра-
їнців програм і стажувань від Студій
Східної Європи Варшавського універ-
ситету (Stodium Europi Wschodniej UW).
В основному ці програми спрямовані
на вихідців із країн колишнього СРСР
та Центрально-Східної Європи.

Так звані «**Східні стипендії**» або ж
магістратура від Студій Східної Європи
розрахована на людей віком до 30 років,
які вже мають диплом про вищу осві-
ту, але хочуть поглибити знання, стати
експертами з питань міжнародних від-
носин, історії XX ст. та політології. До-
кументи приймають щороку до 15 бе-
резня. Програма передбачає 2 роки на-
вчання, а після її завершення потрібно
ще захистити дипломну роботу.

**Програма Уряду Польщі для моло-
дих науковців** (віком до 35 років) апелює
до випускників ВНЗ (в основному гума-
нітарних дисциплін) з колишніх радян-
ських країн. Конкурс триває щороку до
1 березня. На відміну від попередньої
програми, стипендіати мають можли-
вість навчання і стажування протягом
року не тільки у Варшавському універ-
ситеті, але і в інших ВНЗ Польщі. Серед
60-ти щорічних стипендіатів цієї про-
грами, майже половина – українці.

**Стипендія і грант (дотація) ім. Кши-
штофа Скубішевського** міністра закор-
донних справ Республіки Польщі. Сти-
пендія надає можливість пройти інди-
відуальне наукове стажування протя-
гом академічного року (до 10 місяців),
у випадку гранту (до 3-х місяців) у Вар-
шавському університеті або в іншому

гранту становить близько 3 тис. злотих
на місяць. Кінцевий термін подачі до-
кументів – середина квітня щороку.

Нагорода і стаж ім. Івана Вигов-
ського розрахована тільки на громадян
України. Мета – сприяти розвитко-
ві науки, культури та громадського
суспільства в Україні. Щороку нагоро-
ду присуджують одній людині, а стаж
– від 4 до 8 чоловік (залежно від рішен-
ня комісії). Термін подачі документів
– щороку в січні. Нагороду отримає
кандидат з області гуманітарних наук,
стаж – як гуманітарії, так і представни-
ки точних та економічних дисциплін.
У разі нагороди кандидат зобов'язаний
протягом року реалізувати свій проєкт
на шести польських університетах (на
кожному протягом двох місяців), крім
дослідницької програми, він має про-
вести заняття на університеті (лекції,
семінари). У разі стажування протя-
гом чотирьох місяців реалізує свій про-
єкт на двох університетах Польщі (без
зобов'язання проводити заняття). Ори-
єнтовна сума стипендії – 3 тис. злотих
на місяць.

Стипендія ім. Лейна Кіркланда є од-
нією з найпопулярніших серед укра-
їнців (щороку від України – близько
200 заяв), адресована експертам у сфе-
рі політики, органів державної влади
і самоврядування, підприємцям, ме-
неджерам, лідерам неурядових органі-
зацій, діячам культури і громадського
сектору, викладачам ВНЗ, журналістам.
Кожного року стипендіатами стають
40–45 чоловік, з них близько 20 (а часом
і більше) – українці. Варто звернути
увагу, що найчастіше надається персева-
га кандидатам, які володіють польською
мовою, хоча б на середньому рівні. Реа-
лізація програми відбувається в рамках
двосеместрового навчання у вищих на-
вчальних закладах Польщі (у Варшаві,
Любліні, Познані, Кракові, Вроцлаві)
і 2–4-тижневих професійних стажу-

то року навчання (магістерські студії),
вік – до 25 років. Участь можуть брати
ті, хто студіює гуманітарні та соціаль-
ні дисципліни (історія, філософія, по-
літологія, філологія, міжнародні від-
носини, право, економіка). Заняття
відбуваються протягом двох тижнів
у березні. Звичайно, організатори по-
кривають витрати, пов'язані з участю
у праці школи. Кінцевий термін подачі
документів – остання чверть січня що-
року.

Літня східна школа розрахована на
аспірантів/докторантів та кандидатів
наук у сфері гуманітарних та соціаль-
них дисциплін. Вікові обмеження – до
35 років. Школа триває протягом трьох
тижнів (1–21 липня). Кінцевий термін
подачі заявок – 20 травня щороку. Та-
кож покриваються витрати на прожи-
вання й учасники школи отримують
стипендію розміром 800 злотих.

Остаточні уваги. Більшість індиві-
дуальних стипендій від Студій Східної
Європи та інших урядових польських
програм розраховані на українців, що
живуть і працюють в Україні. Однак
українці в Польщі теж можуть подавати
заявки на ці стипендії (виняток, пев-
но, тут буде становити лише Стипендія
ім. Лейна Кіркланда), а єдиною сутте-
вою умовою участі в урядових стипен-
діях для українців у Польщі є те, щоб
не бути посідачем «карти поляка». Але
в будь-якому випадку потрібно уважно
вивчити інформацію на сайтах програм,
у разі питань – обов'язково писати ко-
ординаторам чи контактним особам
кожної окремої стипендії. Не зайвим
буде проконсультуватися у знайомих,
що отримували раніше стипендії, які
вас цікавлять. З власного досвіду могу
сказати, що саме колишні успішні стипен-
діати можуть надати неоціненну до-
помогу при подачі заявок та в ході реалі-
зації самої програми. ■

Олена ГУМЕНЮК